

Pobudnik jesenske mednarodne razstave v Slovenj Gradcu

Karl Vouk in njegova umetnost

Karl Vouk
(foto Tomo Jeseničnik)

Opus Karla Vouka, mednarodno priznanega umetnika iz Rinkol pri Pliberku v Avstriji, zajema objekte oz. umetnost v javnem prostoru, slike in risbe. Vouk pa je svoj pečat pustil tudi v Slovenj Gradcu, ne samo na nekaj razstavah v Koroški galeriji likovnih umetnosti, pač pa tudi v Starem trgu, kjer križišče na cesti proti Selam in Vrhnam (ob ostalinah starega vaškega pokopališča rimske Kolacione) od leta 2007 krasi njegov objekt Colatio.

Z odprtjem v mesecu oktobru se v Slovenj Gradcu obeta zanimiva mednarodna razstava Podobe pokrajine, ki je trenutno na ogled v Muzeju Lužiških Srbov v Budyšinu v Nemčiji. Razstava, katere pobudnik je prav Karl Vouk (tudi eden od štirih na razstavi sodelujočih avtorjev iz Avstrije), je nastala v sodelovanju Koroške galerije likovnih umetnosti, muzejev Lužiških Srbov v Bautznu/Budyšinu in Cottbusu/Chóšebuzu in Muzeja moderne umetnosti Koroške, Celovec.

V razgovoru, ki sledi, predstavljamo delček umetniške poti pobudnika omenjene razstave Karla Vouka.

Spoštovani Karl Vouk, spomniva Slovenjgradčane na vašo skulpturo Colatio na krožišču v Starem trgu. Kaj predstavlja oz. kakšna je zgodba ob njej?

Naročnik objekta Colatio je bila Mešana občina Slovenj Gradec. Na območju današnjega krožišča so se v obdobju od 2. do 4. stoletja nahajali rimska poštna postojanka Colatio, tempelj Jupitra in še drugi objekti. Kot prvi se je lotil izkopavanja in dokumentacije slovenjgraški notar Hans Winkler (1863–1952) v začetku 20. stoletja. Objekt predstavlja metaforo časa: iz njegove površine so izrezani obrisi Winklerjevih najdb na območju antičnega Colatia. »Negativni relief« izrezov, ki ga podnevi zaznamo s temnimi površinami, se s pomočjo osvetljave ponoči spremeni v žareče, lebdeče simbole.

Ustavila sem se pri vaši skulpturi, objektu na prostem v Šmihelu pri Pliberku (2006), poimenovanem Rota, ker vsebuje (meni) zanimive znake, ki vizualno vzbujajo nek privlačen arhaičen (starodaven) prizvok. Takšne znake sem videla na še kakšnem vašem drugem likovnem delu. Kakšna je zgodba o njih, kaj skozi vizualno govorico sporočate prek njih?

Projekt je rezultat natečaja, na katerem sem zmagal leta 2005. Takrat so v Šmihelu zgradili nov občinski center. Avstrijski zakoni (npr. Kärntner Kulturförderungsgesetz, Koroški zakon za podporo kulture, op. p.) ob javnih zgradbah predvidevajo določen odstotek za umetnost, kot minimum je določen stoti del investicijske vsote. Kinetični objekt Rota je približno šest metrov visok železen stolp ob vhodu do areala občinskega centra, ki ga kronata dve aluminijasti plošči. Gornja, navpična plošča prikaže tehtnico, simbol sv. Mihaela,

patrona občine, in krono kralja Matjaža. Spodnja plošča pa je montirana horizontalno in prikaže simbole astrološkega zodiaka – vsak se najde v enem od teh simbolov. V svojem umetniškem delu se rad poslužujem simbolov in piktogramov, ki v trenutku posredujejo neko sporočilo.

Iz kakšnega okolja prihajate, kakšno vzdušje nosi vas, v kateri živite?

Živim v vasi Rinkole pri Pliberku, vendar sem bolj doma na Dunaju in v Ljubljani oz. v italijanskih in nemških mestih. Vas je dobra za koncentrirano delo, za vse drugo pa favoriziram urbana okolja.

Kaj je vaša prepoznavnost?

V svojem opusu imam precejšen razpon tako glede tematike kot tudi tehnik, katerih se poslužujem: od krokijev, slik z likovnimi citati, del na papirju oz. platnu, kovinastih objektov pa tja do filma. Zlahka bi se torej zgodilo, da bi ob moji retrospektivi obiskovalec mislil, da se je znašel na skupinski razstavi. Za razne tematike si izberem primeren medij. Mrak bi mi padel na oči, če bi iz leta v leto obdeloval isto zadevo – ljubim spremembo.

V katero smer gre vaša angažiranost, kaj problematizirate skozi svoja likovna dela?

Meni beseda »problematiziraš« ni všeč – zakaj ne uporabljamo bolj nevtralne besede »tematiziraš«? Sam se smatram kot »homo ludens«, torej človeka, ki pojmujem življenje kot igro. Projekti, ki jih zasnujem, lahko nudijo idejo za premislek o določenih aspektih življenja – lahko pa so tudi čisti l'art pour l'art.

Če lahko zelo ohlapno rečem, da se že dlje časa na svoj način dotikate narodnostnega vprašanja (narodnostnih problematik) – posredno ali neposredno –, vas zdaj vprašam, s katerim problemom se ukvarjate zadnja leta? Ali tudi tukaj gre za enostavno vprašanje: biti ali ne biti oziroma z druge plati o arogantnem, hladnem, surovem zbrisu določenega življa z našega dragega planeta ...?

V zadnjih letih sem se bavil s kulturo Lužiških Srbov, ki jim zaradi dnevnih kopov rjavega premoga rušijo vasi in s tem tudi njihovo kulturo. Nastala sta cikla Satkula (2014) in Čornica (2015), ta interes pa je bil tudi glavni motiv filma Narava, narava (2018), ki je že bil predstavljen na številnih filmskih festivalih širom Evrope. Poleg tragike, da se zaradi pridobivanja premoga manjša kulturni prostor Lužiških Srbov – v zadnjih desetletjih je bilo odkopanih okrog 125 vasi, prizadetih je bilo okrog 30.000 ljudi, najdeš v Lužici sledeči fenomen: 60.000 Lužiških Srbov ima kar dva knjižna jezika, namreč gornjo lužičino in doljno lužičino. Dva milijona Slovencev oz. sto

milijonov Nemcev ima le en knjižni jezik. Ko sem ob projektu Satkula leta 2014 prebiral študije UNESCA, je bilo navedenih 6700 jezikov, ki jih govorimo na tem svetu. Napoved pa je bila, da bo v naslednjih 50 letih približno polovica od njih izumrla. Letos sem v istih virih našel aktualno število 6500 jezikov, torej minus 3 % v petih letih. Iz tega lahko sklepam, da je na eni strani lepo in dobro, da se borimo za majhne entitete. Lahko pa tudi rečemo, da imamo v primeru Lužiških Srbov neeficientno uporabljanje sredstev, ki so na razpolago, saj se niso priklopali do skupnega jezika, temveč vozijo dvotirno in tako po mojem slabijo svoj položaj.

Zanimata me Satkula in Čornica (Schwarzwasser) ...

Oba cikla obravnavata izginotje lužiškosrbske kulture. Cikel Satkula obsega 25 fotografij in je poimenovan po potoku Satkula; ki teče skozi sedem vasi v Lužici. V spodnjih dveh tretjinah fotografije so prikazani lužiški prizori: vasi, polja, termoelektrarne, jalovišča, pokopališče itd. V zgornji tretjini pa so na temni podlagi briketov vpisani citati iz ustav Saške in Brandenburga, ki sicer Lužiškimi Srbov jamčita vrsto pravic, vendar jih politična in gospodarska praksa ne upošteva. Tretjo zvrst citatov sem povzel iz romana Krabat lužiškosrbskega pisatelja Jurija Bržzana. Citati parafrazirajo dejansko stanje v Lužici, saj je očitno, kako se izjalovijo dobrohotna načela v političnem vsakdanu.

Cikel Čornica pa so kolaži fotografij temnih voda in lužiških pokrajin. Nekatere prikažejo nežno valovanje hribovja, druge pa so nastale na podlagi Google Earth posnetkov, saj so v Lužici areali, do katerih je dostop prepovedan, dokaj obsežni. Razcefrani pokrajini jalovišč se lahko približa le preko medijev oz. iz zraka.

Kaj počnete v zadnjega pol leta, kaj je trenutno aktualno?

V zadnjih mesecih sem pripravljaj katalog za trideželni projekt Podobe pokrajine (AT/DE/SI) oz. slike za razstavo, ki bo v sklopu Kulturnega tedna konec junija v Velikovcu (odprtje 25. 6. 2019, galerija Magnet). Cikel sem poimenoval FKK – fetiš, kič, kult.

Kot pobudnika mednarodne razstave, ki bo v jeseni na ogled v Koroški galeriji likovnih umetnosti v Slovenj Gradcu, vas vprašam, zakaj in kako je prišlo do ideje za takšno razstavo oz. za to sodelovanje?

Že kot otrok sem vedel za Lužiške Srbe. Leta 2014 sem organiziral razstavo lužiškosrbske kulture v Celovcu, zdaj pa smo razširili krog in pripravili potujočo razstavo v muzejih v Bautznu/Budyšinu, Slovenj Gradcu, Celovcu in Cottbusu/Chóšebuzu. Razstave bodo spremljali branja in koncerti.

Kakšna razstava bo to?

Iz vsake države po štirje umetniki oz. kolektivi, ki pokrijejo precejšen spekter sodobnega umetniškega ustvarjanja. Pridite!

Ajda Prislán

Pošlji nam kartico in D.tajl ti pošlje svojo!

(foto Jernej Kovač Myint)

Natančno pol leta je minilo, odkar sem pisal v naši »D.tajl« rubriki. Zamenjali so se trije letni časi: precej topla zima, ki je bila idealna za ustvarjanje med štirimi stenami, nas je pripeljala v deževno pomlad. Zdaj pa končno čas za poletje. In čas za? Počitnice in dopuste!

Otrokom bo z ramen padlo težko breme oziroma torba, polna znanja in novih podatkov pa ocen in priznanj in pisemc simpatij. Iz peresnice bodo padli svinčniki in barvice ... Uf, tukaj pa pridem na svoj račun. Mali šolarji,

upam, da so vaše barvice konec leta čim bolj »pošiljene in znucane«. Zakaj? To pomeni, da ste pridno čečkali, barvali, kracali, tudi če ste šli kdaj čez črto.

In kaj bomo zdaj, ko se bližajo počitnice? Ali bomo šli na morje? Pa gremo. In kaj še delamo na morju, poleg tega da se kopamo, tunkamo brate in sestre in izprosimo vsaj kepico sladolea na dan? Po domače povedano, delamo lušte drugim. In to s pisanjem kartic. Hmm ... katera beseda je tukaj narobe? Pisanje kartic. Ja, lahko bi bilo

risanje kartic! In zakaj bi to počeli?

Ker lahko babici in dedku narišemo sebe, ko skačemo bombice s pomola. Lahko narišemo atija, ko pije pivo in se skriva pred soncem. Ali pa mami, ki se že cel dan sonči! Grem staviti, da takšnih kartic ne prodajajo nikjer.

Ker morajo starši kupiti samo znamko! Izrežemo kartico iz debelejšega papirja, narišemo na eno stran črte za naslov in pozdravke, na drugi strani pa pustimo pot domišljiji.

Ker so nam itak ostali barvice in flomastri od konca šole in jih moramo porabiti do septembra!

Ker – unikati so zakon!!!

No, če pa vseeno kupite kartice, lahko dorišete delfinčka, ribice, sladole ali pa brke mičnim gospodičnam.

Za vas pa imamo d.tajlovci posebno ponudbo! Če nam med počitnicami pošljete kartico, ki ste jo narisali sami, in pripišete svoj naslov, se bomo tudi mi potrudili in vam poslali unikatno kartico. Vaše kartice pa bomo razstavili ob naši 4. obletnici v septembru.

Dragi mali in veliki, ekipa D.tajl vam želi čudovite počitnice. Tudi če okoliščine ne dovolijo, da bi šli kam daleč, lahko skočimo na kakšen hrib, v bližnje mesto, kjer še nismo bili, ali pa k babici, tam je itak najlepše! Pa naj se še babica malo poigra z risanjem kartic.

In ne pozabite. Ustvarjanje je najboljša telovadba za naše glavice.

P. S. Pa še naš naslov:
D. tajl Concept Store
Glavni trg 25
2380 Slovenj Gradec

Jernej Kovač Myint

Karl Vouk, Narava_Narava, izsek iz filma, 2018; s tem filmom se bo Karl Vouk predstavil na razstavi Podobe pokrajine, ki jo v KGLU odpirajo 3. 10. 2019.